

Verklaring Ongunstige Effecten Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Inhoudsopgave

- Samenvatting (*art.5 Regulation (EU) 2022/1288 (6 april 2022)*)
- Summary
- Beschrijving van de belangrijkste negatieve gevolgen van investeringsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren (*art. 6*)
- Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (*art. 7*)
- Engagementbeleid (*art.8*)
- Verwijzingen naar internationale normen (*art.9*)
- Historische vergelijking (*art.10*)

Samenvatting

Stichting Pensioenfonds TNO (hierna 'SP TNO'), met LEI-nummer: 549300DW4WNCHUI10Q50, neemt vanaf 1 juli 2024 de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van SP TNO. De verplichte duurzaamheidsfactoren hebben betrekking op vele milieu- en sociale aspecten, zoals het zorgvuldig omgaan met natuurlijk kapitaal of het respecteren van mensenrechten.

Deze verklaring heeft betrekking op de referentieperiode van 1 juli 2024 tot en met 31 december 2024. SP TNO heeft zowel een Defined Contribution (DC) als een Defined Benefits (DB) portefeuille. In deze verklaring wordt de DC-portefeuille buiten beschouwing gelaten in verband met de aanstaande uitfasering van deze regeling.

De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) schrijft voor dat wanneer de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking worden genomen, een verklaring over het 'due diligence'-beleid met betrekking tot die effecten beschikbaar wordt gesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de omvang, de aard en de schaal van de activiteiten en het soort financiële product dat beschikbaar wordt gesteld. Hierbij zijn duurzaamheidsfactoren in de SFDR gedefinieerd als ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping.

Op basis van het wetenschappelijk onderzoek en de dialoog met de belanghebbenden, zal SP TNO de grootste potentiële en daadwerkelijke risico's op negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu gaan identificeren.

SP TNO rapporteert vanaf 2025 op de door SFDR voorgeschreven lijst van verplichte indicatoren. SFDR wijst een aantal specifieke aspecten aan als belangrijkste negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren in de vorm van 18 verplichte indicatoren waarvan 14 verplichte indicatoren over duurzaamheidsonderwerpen voor bedrijven, 2 verplichte indicatoren voor overheden en supranationale instellingen, en 2 verplichte indicatoren voor vastgoed.

Verder zijn er 2 aanvullende, vrijwillige indicatoren geselecteerd door SP TNO. Dat zijn de volgende:

- Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie;
- Aantal geconstateerde gevallen van ernstig mensenrechtenproblemen en -schendingen.

Summary

Stichting Pensioenfonds TNO (hereinafter referred to as 'SP TNO'), with LEI number: 549300DW4WNCHUI10Q50, takes into account the principal adverse effects of its investment decisions on sustainability factors from 1 July 2024 onwards. This statement is SP TNO's consolidated statement on principal adverse impacts on sustainability factors. The mandatory sustainability factors relate to many environmental and social aspects, such as the careful handling of natural capital or respect for human rights.

This declaration covers the reference period from 1 July 2024 to 31 December 2024. SP TNO has both a Defined Contribution (DC) and a Defined Benefits (DB) portfolio. In this statement, the DC portfolio is not considered due to the upcoming phase-out of this scheme.

The Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) requires that when the principal adverse impacts of investment decisions on sustainability factors are taken into account, a statement on the due diligence policy in relation to those securities is made available, taking into account the size, nature and scale of the activities and the type of financial product made available. Sustainability factors are defined in the SFDR as environmental, social and employment issues, respect for human rights, and the fight against corruption and bribery.

Based on the scientific research and dialogue with its stakeholders, SP TNO will identify the greatest potential and actual risks of negative impacts on society and the environment.

From 2025 onwards, SP TNO will report on the list of mandatory indicators prescribed by SFDR. SFDR identifies a number of specific aspects as the main negative impacts on sustainability factors in the form of 18 mandatory indicators, of which 14 are mandatory indicators on sustainability topics for companies, 2 are mandatory indicators for governments and supranational institutions, and 2 are mandatory indicators for real estate.

Furthermore, 2 additional, voluntary indicators have been selected by SP TNO. They are as follows:

- Investments in companies without carbon emission reduction initiatives;
- Number of cases of serious human rights problems and violations detected.

Beschrijving van de belangrijkste negatieve gevolgen van investeringsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Duurzaamheidsfactoren zijn ecologische, sociale en werknemersaangelegenheden, respect voor mensenrechten, anti-corruptie en anti-omkoopingsaangelegenheden. SP TNO neemt deze factoren mee in het zijn duurzame beleggingsbeleid. Deze zijn erop gericht om bedrijven en landen te stimuleren bij te dragen aan de oplossing(en) voor de uitdagingen waar de samenleving voor staat.

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 juli 2024 tot en met 31 december 2024. Vanaf 2025 wordt gerapporteerd over de gemeten belangrijkste ongunstige effecten over de voorgaande rapportageperiode.

De gerapporteerde impact voor de indicatoren broeikasgasemissies, CO₂-voetafdruk en broeikasgasintensiteit van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd, zal gebaseerd zijn op gerapporteerde en geschatte gegevens van MSCI over CO₂ scope 1, 2 en 3 emissies, bedrijfswaarde en omzet. De gerapporteerde impact voor alle andere indicatoren op basis van gegevens van Sustainalytics.

Indicatoren ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Indicatoren die van toepassing zijn op investeringen in ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd (zoals vermeld in bijlage I, tabel 1, Gedelegeerde handeling (EU) 2022/1288 van de Commissie)					
Klimaat- en andere milieu gerelateerde indicatoren					
01. Uitstoot van broeikasgassen (ton CO ₂ e)	1.1 Scope 1 BKG-emissies (Direct)	N.t.b. (Nader te bepalen)	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO streeft ernaar om met haar investeringen uiterlijk in 2050 een netto nul uitstoot van broeikasgassen te bereiken, met een tussendoel van 50% broeikasgasreductie in 2030 ten opzichte van 2019. De doelstellingen zijn in lijn met het 1,5^o traject van het IPCC met beperkte overschrijding, waarvoor het noodzakelijk is om in 2050 een netto-nul portefeuille te bereiken.</p> <p>Genomen maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het pensioenfonds heeft in augustus 2023 de aandelenbeleggingen in Developed Markets overgezet naar een beleggingsfonds dat compliant is met de Paris Aligned Benchmark. Via een onmiddellijke CO₂-reductie van 50% ten opzichte van de MSCI World index, in combinatie met een jaarlijkse absolute CO₂-reductie van 10 %, wordt dit deel van de portefeuille CO₂- neutraal in 20250. • Het PAB-beleggingsfonds is zodanig ‘customized’ dat het ook bijdraagt aan SDG 11 (Duurzame steden en ontwikkeling) en SDG 13 (Klimaatactie). • SP TNO screent zorgvuldig of en hoe emittenten zich voorbereiden op de koolstofarme transitie. Het geldende duurzame beleggingsbeleid definieert principes die leiden tot uitsluiting van de meest milieubelastende activiteiten op het gebied van fossiele brandstoffen. Zo wil SP TNO geen directe beleggingen (in aandelen en obligaties) van:
	1.2 Scope 2 BKG-emissies (Indirect)	N.t.b.	N.v.t.		
	1.3 Scope 3 BKG-emissies (Waardeketen)	N.t.b.	N.v.t.		
	1.4 Totale BKG-emissies scope 1 & 2	N.t.b.	N.v.t.		
	1.5 Totale BKG-emissies scope 1, 2 & 3	N.t.b.	N.v.t.		
02. Koolstofvoetafdruk (ton CO ₂ e/m€)	2.1 Koolstofvoetafdruk - Totale uitstoot scope 1 & 2 (relatief t.o.v. belegd vermogen)	N.t.b.	N.v.t.		

	2.2 Koolstofvoetafdruk - Totale uitstoot scope 1, 2 & 3	N.t.b.	N.v.t.		<ul style="list-style-type: none"> - steenkoolproducenten die meer dan 5% van hun omzet met de extractie van steenkolen genereren. - ondernemingen die meer dan 5% van hun omzet halen uit niet-traditionele fossiele brandstoffen (teerzanden, arctic drilling en schalie-energie). - bedrijven die meer dan 50% van hun omzet halen uit kolengestookte energie. <ul style="list-style-type: none"> • SP TNO belegt actief in de eurocreditportefeuilles in impact bonds. Het overgrote deel bestaat uit Green bonds. • Het stemgedrag (conform SRI-richtlijnen van ISS) heeft een brede focus op klimaatissues. <p>Geplande maatregelen: Het is de ambitie van het pensioenfonds dat in 2025 alle liquide beleggingen op een reductiepad zitten dat compliant is met het Akkoord van Parijs. Het voornemen is om in 2024 de eurocreditmandaten te voorzien van een PAB-overlay.</p>
03. BKG-intensiteit van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd (ton CO ₂ e/m€)	3.1 Broeikasgasintensiteit van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd - scope 1 & 2	N.t.b.	N.v.t.		
	3.2 Broeikasgasintensiteit van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd - scope 1, 2 & 3	N.t.b.	N.v.t.		
04. Blootstelling aan bedrijven die actief zijn in de sector van de fossiele brandstoffen (%)	4.1 Aandeel van investeringen in bedrijven die actief zijn in de fossiele brandstoffensector	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel SP TNO wil niet beleggen in (in aandelen en obligaties) van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • steenkoolproducenten die meer dan 5% van hun omzet met de extractie van steenkolen genereren. • ondernemingen die meer dan 5% van hun omzet halen uit niet-traditionele fossiele brandstoffen (teerzanden, arctic drilling en schalie-energie). • bedrijven die meer dan 50% van hun omzet halen uit kolengestookte energie.
05. Aandeel in verbruik en productie van niet-hernieuwbare energie (%)	5.1 Aandeel energieverbruik uit niet-hernieuwbare energiebronnen als percentage van het totale energieverbruik	N.t.b.	N.v.t.		<p>Genomen maatregelen: SP TNO screent zorgvuldig of en hoe emittenten zich voorbereiden op de koolstofarme transitie. Het geldende duurzame beleggingsbeleid definieert principes die leiden tot uitsluiting van de meest</p>
	5.2 Aandeel energieproductie uit niet-hernieuwbare energiebronnen als	N.t.b.	N.v.t.		

	percentage van de totale energiewaarde				<p>milieubelastende activiteiten op het gebied van fossiele brandstoffen. SP TNO sluit bedrijven die aan bovenstaande criteria voldoen uit van directe beleggingen.</p> <p>Geplande maatregelen: SP TNO onderzoekt de mogelijkheden om bovenstaande criteria toe te passen op haar fondsbeleggingen.</p>
06. Intensiteit energieverbruik per klimaat met grote impact (GWh/m€)	6.1 Intensiteit energieverbruik: Landbouw, bosbouw en visserij	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: Zie genomen maatregelen indicator 1 tot 5 hierboven.</p> <p>Geplande maatregelen: Zie geplande maatregelen indicator 1 tot 5 hierboven.</p>
	6.2 Intensiteit energieverbruik: Bouw	N.t.b.	N.v.t.		
	6.3 Intensiteit energieverbruik: Elektriciteit, gas, stoom en airconditioning	N.t.b.	N.v.t.		
	6.4 Intensiteit energieverbruik: Productie	N.t.b.	N.v.t.		
	6.5 Intensiteit energieverbruik: Winning van delfstoffen	N.t.b.	N.v.t.		
	6.6 Intensiteit energieverbruik: Vastgoedactiviteiten	N.t.b.	N.v.t.		
	6.7 Intensiteit energieverbruik: Transport en opslag	N.t.b.	N.v.t.		
	6.8 Intensiteit energieverbruik: Watervoorziening,	N.t.b.	N.v.t.		

	riolering, afvalbeheer en sanering				
	6.9 Energieverbruiksintensiteit: Groot- & detailhandel & reparatie van auto's en motorfietsen	N.t.b.	N.v.t.		
07. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitgevoelige gebieden (%)	7.1 Aandeel investeringen in bedrijven met locaties/activiteiten in of nabij biodiversiteitsgevoelige gebieden	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO streeft ernaar zo min mogelijk bij te dragen aan biodiversiteitsverlies.</p> <p>Genomen maatregelen: Bij private equity-beleggingen wordt hier reeds naar gekeken, voor zover het biodiversiteitsrisico samenhangt met klimaatrisico. Bij het PAB-aandelenfonds worden biodiversiteitscontroverses uitgesloten. Ook sluit SP TNO bedrijven uit die meer dan 5% van hun omzet uit onconventionele olie & gas halen, hetgeen een hoog risico op biodiversiteitsverlies meebrengt.</p> <p>Geplande maatregelen: De ontwikkeling van een diversiteitsbeleid rondom het bevorderen van de biodiversiteit en het bestrijden van biodiversiteitsverlies in 2024.</p>
08. Emissies naar water (ton emissies/m€) ¹	8.1 Ton emissies naar water per miljoen geïnvesteerde euro ¹	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: Niet van toepassing.</p> <p>Geplande maatregelen: Niet van toepassing.</p>

09. Gevaarlijk afval en radioactief afval (ton gevaarlijk afval/m€)	9.1 Ton gevaarlijk afval en radioactief afval geproduceerd door bedrijven waarin wordt geïnvesteerd per miljoen EUR geïnvesteerd	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: Niet van toepassing.</p> <p>Geplande maatregelen: Niet van toepassing.</p>
Indicatoren voor sociale zaken en werknemers, respect voor mensenrechten, anticorruptie en bestrijding van omkoping					
10. Schendingen van de UN Global Compact-principes en de richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) (%)	10.1 Aandeel van investeringen in bedrijven die betrokken zijn geweest bij overtredingen van de UNGC-principes of OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: SP TNO sluit directe beleggingen in bedrijven uit die de United Nations Global Compact (UNGC) principes en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights ernstig schenden.</p> <p>Geplande maatregelen: Niet van toepassing.</p>
11. Gebrek aan processen en nalevingsmechanismen om de naleving van de principes van UN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen te controleren (%)	11.1 Aandeel investeringen in bedrijven waarin wordt geïnvesteerd zonder beleid om naleving van de UNGC-principes of OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen te controleren of mechanismen voor klachtenafhandeling om schendingen van de UNGC-principes of	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: SP TNO sluit directe beleggingen in bedrijven uit die de United Nations Global Compact (UNGC) principes en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights ernstig schenden.</p> <p>Geplande maatregelen: Niet van toepassing.</p>

	OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen aan te pakken				
12. Onaangepaste beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen (%)	12.1 Gemiddelde niet-aangepaste beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: Niet van toepassing.</p> <p>Geplande maatregelen: Niet van toepassing.</p>
13. Genderdiversiteit bestuur (% vrouwen)	13.1 Gemiddelde verhouding vrouwelijke en mannelijke bestuursleden in bedrijven waarin wordt belegd, uitgedrukt als percentage van alle bestuursleden	N.t.b.	N.v.t.		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen: Pensioenfonds TNO stemt overeenkomstig het SRI-beleid van stemprovider ISS. Dit beleid stemt (o.a.) in Japan tegen nieuwe mannelijke bestuursleden als er niet tenminste één vrouw/transgender in het bestuur zit. In Canada, de UK en Australië als niet tenminste 40% vrouw /transgender in het bestuur zit. In continentaal Europa als niet ten minste 40% vrouw/transgender is.</p> <p>Geplande maatregelen: Niet van toepassing.</p>

<p>14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens) (%)</p>	<p>14.1 Aandeel van investeringen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens</p>	<p>N.t.b.</p>	<p>N.v.t.</p>		<p>Streefdoel: Alle directe beleggingen in controversiële wapens uitsluiten.</p> <p>Genomen maatregelen: SP TNO sluit directe beleggingen uit van bedrijven die betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling, verkoop of distributie van controversiële wapens of daaraan gerelateerde gespecialiseerde diensten of onderdelen. Een omzetgrens van 0% wordt daarbij gehanteerd.</p> <p>Geplande maatregelen: Geen additionele acties gepland.</p>
<p>Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen</p>					
<p>15. BKG-intensiteit (ton CO₂e/m€)</p>	<p>15.1 Broeikasgasintensiteit van landen waarin wordt geïnvesteerd</p>	<p>N.t.b.</p>	<p>N.v.t.</p>		<p>Streefdoel: SP TNO heeft geen doelstelling op deze indicator.</p> <p>Genomen maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Als onderdeel van de due diligence van overheden en supranationale instellingen, kijkt SP TNO zorgvuldig naar de manier waarop overheden omgaan met de milieu- en maatschappelijke uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd. Overheden die internationale verdragen over mensenrechten schenden, principes van goed bestuur schenden of hun natuurlijke hulpbronnen onvoldoende beheren, kunnen worden uitgesloten van belegging. Via engagement met een klein aantal regeringen en door milieu- en klimaatgerelateerde verdragen van multilaterale organisaties zoals de VN of de EU te ondersteunen, worden inspanningen geleverd om gedrag te verbeteren. In de Liability Driven Investment (LDI) -mandaat, wat tot doel heeft om het renterisico van de beleggingsportefeuille te mitigeren, wordt belegd in o.a. (semi)staatobligaties. Minimaal 10% van de assets wordt belegd in impact bonds.

					Geplande maatregelen: Niet van toepassing.
16. Landen waarin geïnvesteerd wordt in sociale schendingen (aantal)	16.1 Aantal landen waarin wordt geïnvesteerd die onderworpen zijn aan sociale schendingen, zoals bedoeld in internationale verdragen en conventies, beginselen van de Verenigde Naties en, indien van toepassing, nationale wetgeving	N.t.b.	N.v.t.		Streefdoel: De investeringen in staatsobligaties van alle landen uitsluiten die sociale rechten ernstig schenden. Genomen maatregelen: SP TNO sluit de directe belegging in staatsobligaties van alle landen uit die op de 'not-free'-landenlijst staan van Freedom House. In aanvulling hierop worden landen uitgesloten die op de sanctielijst staan van de EU en VN. Geplande maatregelen: Geen additionele acties gepland
Indicatoren die van toepassing zijn op beleggingen in vastgoed					
17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via onroerend goed	Aandeel van investeringen in onroerend goed dat betrokken is bij de winning, opslag, transport of productie van fossiele brandstoffen	N.t.b.	N.v.t.		Streefdoel: Klimaatwinst boeken door de komende jaren in dialoog te gaan met beursgenoteerde vastgoedbedrijven. Genomen maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • SP heeft zich aangesloten bij GREEN (Global Real Estate Engagement Network). Dit is het platform voor institutionele beleggers. GREEN gaat met vastgoedfondsen in dialoog m.b.t. hun strategie om klimaatrisico's te managen en de Parijsdoelstellingen te halen. Het engagementprogramma voert de dialoog met alle (zeven) beursgenoteerde vastgoedfondsen waar SP TNO in belegt, over de thema's: i) targets en governance; ii) implementatie; iii) certificeringen; iv) climate risk disclosure. • Bij de selectie van vastgoedmanagers, zowel listed als non-listed, worden alleen die fondsen geselecteerd waarvan de ESG-
18. Blootstelling aan energie-inefficiënt onroerend goed	Aandeel investeringen in energie-inefficiënt onroerend goed	N.t.b.	N.v.t.		

					<p>score, op een schaal van 1-5, minimaal 3 bedraagt. De ESG-score is een kwalitatieve maatstaf die voor 25% meetelt bij de selectiekeuze.</p> <p>Geplande maatregelen: Geen additionele acties gepland.</p>
<p>Vrijwillige indicatoren (zoals opgenomen in bijlage I, tabellen 2 en 3 Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1288 van de Commissie)</p>					
19. Investerings in bedrijven zonder initiatieven om de koolstofuitstoot te verminderen	Aandeel beleggingen in bedrijven zonder initiatieven voor het terugdringen van koolstofemissies gericht op aanpassing aan de Overeenkomst van Parijs	N.t.b.	N.v.t.		Zie de beschrijving voor indicatoren 1 tot 6 hierboven.
20. Aantal geconstateerde gevallen van ernstig mensenrechtenproblemen en –schendingen	Aantal gevallen van ernstige mensenrechtenkwesties en incidenten die verband houden met bedrijven waarin wordt geïnvesteerd	N.t.b.	N.v.t.		Zie de beschrijving voor indicatoren 10 tot en met 11 hierboven.

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Het duurzaamheidsbeleid van SP TNO is gestoeld op de overtuiging dat het fonds via het beleggingsbeleid impact heeft op de ontwikkelingen in de samenleving. Het pensioenfonds wil daaraan een positieve bijdrage leveren, voor zowel huidige als toekomstige generaties. Daarnaast brengen zaken als mens, milieu en governance ook beleggingsrisico's met zich mee.

Het duurzaamheidsbeleid is vastgelegd in een Strategisch ESG-beleid en is gebouwd op een integrale afweging van rendement, risico en kosten. Het is daarom logisch dat de ESG-risico's een constituerend element zijn van deze integrale afweging. Overtuigingen met betrekking tot maatschappelijke impact en risico zijn opgenomen in de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Daarnaast zijn er ook wettelijke kaders en internationale initiatieven die sturing geven aan de vormgeving van het Strategisch ESG-beleidsplan. SP TNO stelt jaarlijks een ESG-Jaarplan vast waarin wordt vastgelegd welke stappen het komende jaar gemaakt worden om de strategisch doelen te kunnen behalen en welke instrumenten van het ESG-beleid daarvoor worden ingezet. Beide plannen vinden hun oorsprong in de Commissie ESG-beleid (CEB). Deze Commissie is in 2007 ingesteld en bestaat uit drie bestuursleden. Het Strategisch ESG-beleid (2023 – 2025) is op 14 maart 2023 door het bestuur goedgekeurd, de uitwerking is gedelegeerd aan de Commissie ESG-beleid.

Ook in de beleggingsadviescommissie (BAC) wordt maatschappelijk verantwoord beleggen behandeld. Het betreft dan met name de beleggingsinhoudelijke invulling van het (strategisch) beleid.

Voor de invulling van het duurzaam beleggingsbeleid op hoofdlijnen heeft SP TNO de strategische doelen van sponsor TNO met de speerpunten uit de deelnemersenquête van 2022 gecombineerd om tot de volgende drie thema's te komen:

- Gezonde samenleving;
- Duurzame samenleving;
- Innovatieve samenleving.

Deze thema's zijn vastgelegd in het strategische ESG-beleid 2023-2025.

Aanpak duurzaamheidsrisico's

SP TNO heeft een aanpak ontwikkeld voor het in kaart brengen van haar duurzaamheidsrisico's. Hiermee identificeert en analyseert SP TNO de elf grootste ESG-risico's op reputatie- fysiek- en transitievlak.

SP TNO gebruikt deze lens van reputatie- en transitierisico om het potentieel voor ongunstige effecten in de beleggingsportefeuille te identificeren en mitigerende maatregelen te identificeren en prioriteren. Als SP TNO bijvoorbeeld een groot percentage heeft bij indicator 18: Blootstelling aan energie-inefficiënt onroerend goed, brengt dit een transitierisico met zich mee als het vastgoed in waarde afneemt wegens nieuwe wetgeving of veranderende marktvoorkeuren. Een hoog aantal gevallen op indicator 20: Aantal geconstateerde gevallen van ernstig mensenrechtenproblemen en –schendingen leidt tot een reputatierisico voor SP TNO.

De elf geïdentificeerde ESG-risico's die onderdeel zijn van deze aanpak, zijn impliciet gekoppeld aan de indicatoren in **tabel 1**. Hierbij zou je de koppeling kunnen maken die in **tabel 2** wordt weergegeven.

Tabel 2: Mapping geïdentificeerde ESG-risico's SP TNO met indicatoren ongunstige effecten op duurzaamheid

Geïdentificeerde ESG-risico's	Indicatoren ongunstige effecten op duurzaamheid
B11-0: Generiek ESG beleid	
B11-1: Reputatierisico milieu	1 – 6, 15, 17 – 19
B11-2: Milieurisico fysiek	1 – 6, 15, 17 – 19
B11-3: Milieurisico transitie	1 – 6, 15, 17 – 19
B11-4: Biodiversiteitsrisico	7 – 9
B11-5: Waterrisico	8
B11-6: Reputatierisico sociale risico's	10 – 12, 16, 20
B11-7: Risico's rondom mensenrechten	10, 11, 16, 20
B11-8: Risico rondom arbeidsrechten`	10 – 12
B11-9: Risico rondom controversiële wapens	14
B11-10: Reputatierisico governance risico's	10, 11, 13
B11-11: Risico rondom corruptie en goed bestuur	10, 11

Databronnen

Voor de screening en rapportage gebruikt wordt SP TNO ondersteunt door Cardano. Hierbij wordt gebruik gemaakt van verschillende data- en benchmarkbronnen. De belangrijkste databronnen zijn:

- MSCI-data: screening van ondernemingen en instellingen op naleving van de uitsluitingscriteria van SP TNO;
- Data van Sustainalytics: rapportage over de SFDR-indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten.

Om de kwaliteit en nauwkeurigheid van de screening te waarborgen, vergelijken ESG-analisten van Cardano de verschillende databronnen en bespreken ze deze regelmatig met de verschillende dataproviders hoe om te gaan met kwaliteitscontroleprocedures en ontbrekende informatie, en hoe aanvullende inzichten in hun beoordelingen kunnen worden geïntegreerd. Indien onvoldoende informatie voorhanden is om een onderneming of instelling adequaat te kunnen beoordelen, zullen de ESG-analisten zoeken naar aanvullende informatie via de websites van de ondernemingen en instellingen, nieuwsmedia of NGO's. Missende datapunten voor de PAI-indicatoren worden niet aangevuld met eigen analyses of gegevens die Cardano ontvangt van ondernemingen en instellingen, om zo coherentie van gehanteerde methoden te kunnen garanderen.

Engagementbeleid

SP TNO is ervan overtuigd dat gerichte engagement een belangrijk instrument is om daadwerkelijke verandering te creëren. Zodoende houdt SP TNO zich actief bezig met vraagstukken die bijdragen aan de creatie van duurzame waarde op lange termijn door haar beleggingen. Hierdoor krijgt SP TNO meer inzicht in de problematiek waar deze bedrijven mee te maken hebben en waarborgt SP TNO dat de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren goed worden onderzocht.

De volgende indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten worden in aanmerking genomen bij engagement:

- Blootstelling aan fossiele brandstoffen via onroerend goed
- Blootstelling aan energie-inefficiënt onroerend goed

SP TNO participeert in verschillende aandelenbeleggingsfondsen. In dat geval staan de aandelen niet op naam bij de bewaarbank van het pensioenfonds. Het juridisch eigendom van de onderliggende individuele aandelen is in dat geval in handen van de vermogensbeheerders die vervolgens ook het stemrecht op de aandelen bezitten. Augustus 2023 heeft de transitie plaatsgevonden waarbij alle aandelenbeleggingsfondsen naar volwassen (developed) economieën zijn omgezet één groot wereldwijd 'Developed World Paris-Aligned Climate Index Fund'. Een belangrijke reden voor die keuze was dat de vermogensbeheerder het mogelijk maakt dat participanten in dit aandelenfonds hun stem kunnen laten gelden,

niettegenstaande het feit dat de geen juridisch eigenaar is van de onderliggende stukken. Qua stembeleid heeft het bestuur van het pensioenfonds ervoor gekozen om qua stembeleid aan te haken bij de SRI-policy van stemprovider ISS. De richtlijnen die hierbij gelden, zijn op de volgende website terug te lezen: <https://www.issgovernance.com/file/policy/active/specialty/SRI-International-VotingGuidelines.pdf>.

Het Bestuur van SP TNO vindt het daarnaast ook belangrijk dat de andere aandelenfondsenmanagers een eigen stembeleid en stemrichtlijnen hebben en dat zij daarover rapporteren. Hoe hun stembeleid is ingeregeld, valt te lezen op de websites van de betreffende asset managers via onderstaande links:

- <https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>
- <https://about.vanguard.com/investment-stewardship/principles-policies/>

Beleggingsfondsmanagers: Het engagementbeleid van de beleggingsfondsmanagers van SP TNO van liquide assets is publiekelijk toegankelijk:

- <https://www.blackrock.com/corporate/about-us/investment-stewardship>
- <https://about.vanguard.com/investment-stewardship/>
- <https://www.nb.com/pages/public/global/esg-investing.aspx>
- <https://www.mandgplc.com/~media/Files/M/MandG-Plc/documents/responsibleinvesting/stewardship/mg-investments-annual-stewardship-report-2021.pdf>
- <https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investmentmanagement/stewardship> (zie Responsible Ownership pdf onder de kop ‘Shareholder engagement’).

SP TNO heeft zich in september 2021, tezamen met andere pensioenfondsen en vermogensbeheerders, aangesloten bij GREEN (Global Real Estate Engagement Network). Dit is het platform voor institutionele beleggers om met vastgoedfondsen in dialoog te gaan m.b.t. hun strategie om klimaatrisico's te managen en de Parijsdoelstellingen te halen. Van institutionele beleggers wordt verwacht dat zij rapporteren over de resultaten die middels engagement bereikt zijn. Afgelopen mei heeft het pensioenfonds op zijn website de resultaten van de tweede engagementperiode gepubliceerd.

Zie <https://www.pensioenfondstno.nl/wp-content/uploads/2023/06/2023-05-Voortgangsrapportage-GREEN-vastgoedengagement.pdf>

Verwijzingen naar internationale normen

Met betrekking tot Due Diligence onderzoek en verslaglegging handelt SP TNO in overeenstemming met internationale conventies, aanbevelingen, raamwerken en richtlijnen. De belangrijkste hiervan zijn:

UN Global Compact

Het fonds sluit bedrijven uit die non-compliant zijn met de UN Global Compact Principles. Hier wordt de portefeuille periodiek op gescreend aan de hand van datapunten van MSCI en kwalitatieve screening van Cardano Asset Management. Aan de managers die een separaat mandaat hanteren voor het fonds, wordt eveneens periodiek een uitsluitingslijst toegestuurd van de bedrijven waarin niet belegd mag worden.

UN Guiding Principles on Business and Human Rights

Het pensioenfonds sluit landen uit die in strijd handelen met de UN GCP. Zij hanteert daartoe de lijst van Freedom House. De ‘not free’-landen worden op de uitsluitingslijst gezet. Omdat het fonds in de staatsleningen (en staatsgerelateerde bedrijven) van de Opkomende Landen alleen belegt via beleggingsfondsen, is dit nu nog niet implementeerbaar. Het is de ambitie van het fonds om de beleggingen in Emerging Market Debt, compliant te krijgen met bovengenoemde uitsluitingscriteria.

UN Sustainable Development Goals

Het pensioenfonds heeft zich gecommitteerd aan een zestal SDG's (SDG 3; 7; 9; 11; 12 en 13). Via deze SDG's wil het pensioenfonds een positieve bijdrage leveren aan belangrijke maatschappelijke thema's. De integratie van deze SDG's in het strategisch beleggingsbeleid wordt geborgd door specifieke impact investeringen binnen de private markten (private equity, private debt en vastgoed). Het is de ambitie om aan de impactinvesteringen concrete targets te verbinden in termen van Euro's. Op dit moment is dat nog te vroeg en wordt de markt voor impactinvesteringen nader in kaart gebracht. In aanvulling op de impact investeringen, wil pensioenfonds TNO die bedrijven uitsluiten van belegging die een sterke negatieve bijdrage leveren aan de zes geselecteerde SDG's

Het klimaatakkoord van Parijs

Het pensioenfonds heeft in 2023 de aandelenbeleggingen in Developed Markets overgezet naar een beleggingsfonds dat compliant is met de Paris Aligned Benchmark. Via een onmiddellijke CO2-reductie van 50% ten opzichte van de MSCI World index in combinatie met een jaarlijkse absolute CO2-reductie van 10%, wordt dit deel van de portefeuille CO2- neutraal in 2025. Het is de ambitie van het pensioenfonds dat in 2025 alle liquide beleggingen op een reductiepad zitten dat compliant is met het Akkoord van Parijs.

Tevens wordt periodiek een scenario-analyse uitgevoerd om de potentiële impact van klimaatverandering te analyseren voor de beleggingen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van data van verscheidene klimaatscenario's van dataprovider MSCI. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de transitierisico's, fysieke klimaatrisico's en technologische kansen door strikter klimaatbeleid voor een drietal klimaatscenario's die leiden tot een opwarming van 1,5, 2 en 3 graden ten opzichte van gemiddelde pre-industriële mondiale temperatuur en een aantal scenario's zoals voorgeschreven door het Network on Greening the Financial System (NGFS).

Het convenant van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)

Het Pensioenfonds heeft zich aangesloten bij het convenant van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) om negatieve gevolgen van beleggingen door pensioenfonds op samenleving en milieu te voorkomen en aan te pakken. De pensioenfonds die het convenant hebben ondertekend, kiezen met dit convenant voor een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) als basis worden genomen om dergelijke ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren. Met ESG-risico's worden in dit convenant bedoeld de risico's voor samenleving en milieu.

Historische vergelijking

SP TNO gaat in 2025 (over het jaar 2024) voor de eerste keer rapporteren over de ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheid. De historische vergelijking kan daarom nu nog niet gemaakt worden. De historische vergelijking zal in de loop der tijd worden uitgebreid tot maximaal vijf referentieperioden.